

פרשת במדבר – ערב יום ירושלים תשע"ג
"איש על דגלו באתת לבית אבתם יחנו בני ישראל מנגד סביב
לאהל מועד יחנו:" (במדבר ב:ב)

דגל ישראל

מטרת הדגל

כלי יקר - הדגל כלפי העולם והקרוב אלי לומר בזה שעיקר חשקם של ישראל היה להראות לכל העמים כי שם ה' נקרא עליהם ויראו מהם, ועל ידי זה ישאו דגל הרוממות והנצחון בכל ארבע רוחות העולם.... וזה אות הדגל כי הוא סימן הניצחון במלחמה ודגל זה הוא בשם ה' כי לא בחרבם ירשו ארץ כי בשם ה'...

מלבי"ם (במדבר פרק ב) - הדגל כלפי עצמינו ואמר איש על דגלו באותו לבית אבותם, ר"ל שכל אחד היה לו דגל מיוחד וכל דגל היה לו אות מיוחד מתיחס לבית אבותם כמו שפי' המפ' שיהודה הי"ל על דגלו צורת אריה ועל דגל ראובן צורת אדם ולאפרים שור ולדן נשר והיה דוגמת ארבע חיות שבמרכבה, והיה בכל דגל שלשה שבטים וכל שבט היה לו דגל מיוחד מתיחס אל אבני החשן כמ"ש בתרגום יונתן.....

צורת הדגל

דוד וולפסון - נשיא ההסתדרות הציונית ה'2 (1897) - "בפקודת מנהיגנו הרצל באתי לבזל, כדי לעשות את כל ההכנות לקונגרס הראשון. בין השאלות הרבות שהעסיקוני אז הייתה אחת... באיזה דגל נקשט את אולם הקונגרס? מה הם צבעיו? הן דגל אין לנו. הרעיון הזה הכאיבני מאוד. צריך ליצור את הדגל. ואולם באיזה צבעים נבחר? והנה הבהיק רעיון במוחי: הרי יש לנו דגל. לבן כחול. הטלית אשר בה נתעטף בתפילתנו - טלית זו היא סמלנו. נוציא נא את הטלית מנרתיקה ונגולל אותה לעיני ישראל ולעיני כל העמים. הזמנתי אז דגל כחול לבן ומגן דוד מצויר עליו. וכך בא לעולם דגלנו הלאומי"

תלמוד בבלי מסכת מנחות דף מג עמוד ב
 תניא, היה ר' מאיר אומר: מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין? מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד, שנאמר: (שמות כ"ד) "ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר"

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ג סימן טו
 הנה כפי שידוע זה מאות בשנים שעשו ציור מגן דוד על פרכות ועל מעילים ומטפחות ולא היה מי שיערער על זה, ואף שאין לנו מקור צורת המגן דוד אין בזה שום קפידא, וגם יש בזה ענין להזכיר שהשי"ת מלך למעלה ולמטה ולכל ד' רוחות השמים, ושויכות שם דוד לא ידוע, ואולי הוא סימן לדוד שבטח במלחמותיו על השי"ת שהוא מלך למעלה ולמטה ובכל רוחות השמים שלכן לא היה ירא ממלכי בשר ודם ומחילוליהם כציוי התורה.

קדושת הדגל

הרב סולובייצ'יק

אם תשאלוני איך אני כיהודי תלמודי, מביט על דגל מדינת ישראל ואם יש לו בכלל ערך הלכתי? אענה לכם פשוט: אינני גורס בכלל מקסם של דגל וסמלים טקסיים כמותו. היהדות שוללת פולחן עצמים גשמיים. ברם, אל גא נתעלם מדין בשולחן ערוך, כי 'הרוג שנהרג בידי עכו"ם, קוברין אותו בבגדיו, כדי שיראה את דמו ויקום, שנאמר ויגיתי דמם לא ניקיתי'. במילים אחרות, בגדי יהודי מקבלים קדושה מסוימת כשהם מוכתמים בדם קדוש. והדברים קל וחומר בן בנו של קל וחומר לדגל הכחול לבן, שטבול בדמם של אלפי צעירים יהודים (דתיים ולא דתיים) שנפלו במלחמת השחרור בהגנתם על הארץ והישוב."

דגל ירושלים

מאמרי הראי"ה (קטעים מ"דגל ירושלים ב'" – ירושלים תרפ"א – 1921)

שהתכונה החלוצית של בנין האומה ותחיתה בארצה כוכשת לה את דרכה בחיים, התעמולה רבה וגדולה, והאידיאלים החילוניים מקסימים, וטבעו של עולם צריך להם, וכל לב רגש מוכרח להודות, שכח כביר ורב טוב צפון גם בהתחיה החילונית שלנו, הדוגלת בשם ציון. שמטרתה היא המדינה היהודית בארץ האבות.

אכל מעבר מזה נוכחנו לראות, שכמה שיצליח החול במצעדיו איננו עלול כלל לבוא לתעודתו, אם לא יופיע אור הקודש בתכונה רוממה, ויאיר את מחשכיו. ואור הקודש הוא בא מתוך הכרת הקודש שלנו, מתוך התביעה האלהית הפנימית אשר כנשמת ישראל מתוך אור ישראל וקדושו, שהוא אור העולם ומלואו.

והמגמה האחרונה של הקודש אינה רק המדינה כי-אם כסא ד' אשר בירושלים, כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו. ובעת אשר על נהרות בכל ישכנו גם ככינו בזכרנו את ציון, כאשר לבנו נשבר ונפשנו נדכאה על חורכנו המדיני, מיד נשבענו לא רק לשם ציון כי-אם אל ירושלים שמנו פנינו. "אם אשכח ירושלים תשכח ימיני, תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי, אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי". והקול המלוה אותנו בנועם תקותו פעמים בשנה, כליל התקדש חג הפסח וכחתומת נעילת יום הקודש, הוא קול נשמת האומה המביעה את עומק חפצה: "לשנה הבאה בירושלים".

תנועת התחיה שלנו חסרה היא אותו התיאור הנדרש לה, אותו החום המוכרח לפיתוחה ועלייה. והאור והחום הזה לא בגבולות החול נוכל למצוא אותו – ממקור הקודש מוצאו. ואת מקור הקודש של התחיה חייבים אנו לחשוף לעת הזאת הרכה יותר מכל הזמנים, ואת הדגל של יסוד הקודש שבתחיה, אומרת היא התנועה הירושלמית להרים. זאת היא מטרתה של הסתדרות ירושלים, ההולכת ומתפתחת מתוך ההכרה של חיי הנשמה אשר לעמנו.

הגיע הזמן לברר את המושגים. החול והקודש שכחינו הלאומיים אינם יסודות הסותרים זה את זה כי-אם להיפך יסודות הכונים זה את זה, המגינים זה על זה, המשכללים זה את זה.

"ירושלים" היא אידיאה, ולא חברה ואגודה כמוכן המצוי והרגיל. אנחנו אומרים, שלא יתכונן החול בלא יסוד הקודש, כשם שלא יעמד הקודש בחיים בלא יסוד החול. אנחנו דורשים מכל אחינו שיש להם איזה יחש לחוש הקודש, והם באמת כל בניה של אומתנו הקדושה, שידעו את חובתם, שיכירו ויודיעו לרכים, שכל זמן שהננו מניחים את תנועת התחיה שלנו להסמך רק על יסודה החילוני לבדו הרינו מסכנים את כל מעמדה, הננו סוגרים את הדלת כעד התפתחותה, והננו ממעטים את כבודה.

הרימו את דגל ירושלים, חרשו את התנועה הירושלמית, הטיפו בעד הרעיון הירושלמי, זכרו את דבר ד' אשר יצא מירושלים שהוא יחיה את התורה אשר תצא מציון. מה לעשות, אין זו שאלה. העבודה היא מרובה ועצומה. אנו צריכים להעמיד את הצביון של חיי הקודש שלנו בצורה של תחיתנו הלאומית

31

הציונות היא כאת-הכח של צד החול שבחיינו הלאומיים, ועל-כן הננו חייבים לחזקה ולאמצה, אבל מיד הננו חייבים ליצור כאת-הכח של הקודש של החיים הלאומיים שלנו. בין כלפי פנים בין כלפי חוץ; וזה אי-אפשר כ-יאם על ידי יצירתה של התנועה הירושלמית. תנועת הקודש של התחיה.

ותנועת-הקודש הזאת, אחים יקרים, איננה תנועה חדשה, היא היא התנועה העתיקה, היסודית והשרשית, הנצחית והאיתנה, שכל התנועות החילונית שבתחיתנו הלאומית הנן באות מכחה ועזרות לתקומתה.

כאו ונרים את דגלה של מדינת ישראל בארץ ישראל במלא מוכנה. כאו ונשלים את החסר בתכונת התחיה החילונית אשר בציונות על-ידי תחית הקודש אשר יופיע ע"י רוממות דגל קדשנו, דגל ירושלים.

הקבצו אל דגל קדשנו, אחים מרחוק ומקרוב הקבצו באהבה, כאמונה, בהתלהבות של קדושה, באומץ ובחיל, בכח ועוצם של תחיתנו הלאומית ההולכת ומופיעה. הננו קוראים לאמץ את כל מה שנוצר כבר ולהוסיף ערכי חיים שלמים, אשר נרדמו עד כה ולא שמשו עדיין בתור מאורות בתכונת תחיתנו הלאומית בחידושה. כאו לעזרה, כאו ובנו בהיכל ד', כאו והקימו את הבנין הנכון והנשא, בנין בית ישראל על אדמתו בקודש ובחול שעל טהרת הקודש, ואת תחית הקודש הקימו ורוממו על-ידי הסתדרותנו הקדושה, הסתדרות ירושלים, הבאה מתוך הרעיון הירושלמי, מתוך המחשבה הנצחית של עם-הקודש, המקושר לאדמת קדשנו לעולמים והמצפה לגאולתו השלמה, שתופיע עליו מקודש, לעדן ולקדש את כל מצעדיו החילוניים ההולכים ומתגשמים בחיי התחיה הלאומית שלנו.

ישלח עזרך מקודש ומציון יסעריך.

הקבצו אל דגל קדשנו דגל ירושלים, הסתדרו בהסתדרותנו הקדושה הסתדרות ירושלים, הטיפו לרעיונו הקדוש הרעיון הירושלמי, עוררו בכל עוז את תנועתנו הקדושה תנועת ירושלים, העירו את כל כח הקודש אשר בעמנו לבנות את ביתנו הלאומי, רוממו את תחיתנו הלאומית למעלת התחיה השלמה תחית הקודש, זכרו מרחוק את ד' וירושלים תעלה על לבבכם, וכל הנותר בציון והנשאר בירושלים קדוש יאמר לו, כל הכתוב לחיים בירושלים.

קדשו את תחיתנו הלאומית, רוממו את דגל ירושלים. התאמצו בעד מטרתנו היסודית: עם קדוש על אדמת הקודש. בכרכת עוצמה וגבורת קודש.

יום ירושלים

נתיבות שלום (דברים שנדפסו רק במסגרת פנימית בתוך חסידות סלונים בחוברת נתיבות שלום - "קובץ מאמרים מיוחדים" - ירושלים תשל"ד - 1974 - הרב שלום גור ברזובסקי נתן את השיחה הזאת בעצם ימי המלחמה ב-1967 עם שחרור הכותל כאשר הוא היה אז ראש ישיבת סלונים)

א

יעלץ לבי בה, רמה קרני בה, רחב פי על אויבי כי שמחתי בישועתך. אין קדוש כהי כי אין בלתך¹¹. יהי ממית ומחיה מוריד שאול ויעלי¹⁴ או מחויבים להכיר בנסים שעשה לנו הקבייה בימים האלו, נסים גלויים והארת פנים מלפניו יתייש לעמו ישראל, מה שלא זכו לראות הרבה עשרות דורות, ואסור לנו להיות כופר בטובתו של מקום¹⁵, כי עשה עמנו עכשיו נס כפול:

(א) אותו רשע המן של זמננו¹⁶ ימיש רצה להשמיד את כל היהודים, ועשה הקבייה נסים יונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם¹⁷, והשמידו את יכל סוס רכב פרעה ופרשיו¹⁸ בשעות ספורות, וינפל פחד היהודים עליהם¹⁹, יוירא ישראל את היד-הגדולה אשר עשה הי במצרים ויאמינו בה²⁰, שגם אלו הרחוקים מאמונה וכל מי שיש לו מוח בקדקדו, מודים שלא היה שום ענין טבעי בהנצחון שעשה הקבייה באופן מופלא ביותר, שום צבא עוד לא השיג הישגים כאלו שכוחות כבירים התמוטטו לפניו בשעות ספורות.

(ב) הנס השני - בגילוי אהבתו יתי לעמו ישראל אעיף שאינו הגון ואינו כדאי²¹, שהוחזר לנו לרשותנו שריד בית מקדשנו הכותל המערבי, שאמרו חז"ל²² כי מעולם לא זזה שכינה משם שנאמר יהנה עומד אחר כותלנו²³, אחר ייט שנה שכבר התרחקנו ממקום הקדוש הזה, והוחזרו לנו מקומות הקדושים מערת המכפלה ישי חברון וקבר רחל; מקומות שלא זרכו שם רגל יהודי זה ייט שנה, ואוי לבנים שגלו מעל קברי אבות ואמהות, ומעתה הם נמצאים תחת רשותנו, ואנו עומדים נדהמים ומוזעזעים כהגילויים הגדולים שהראה לנו היית, ומה אשיב להי.

יואני אמרתי נגרשתי מנגד עיניך, אך אוסיף להביט אל היכל קדשך²⁴. הפסוק הזה עמד נגד עיני לפני
 ייט שנה, עת נפלה העיר העתיקה בידי הערבים ושוב לא יכול יהודי לגשת אל מקום מקדשנו.
 התאספנו כאלפים איש בהיכל ושיבת מאה שערם וישבנו על הארץ ובכינו, וחשבתי אז שהגענו לשיא
 ההסתר²⁵. כי אחרי שהושמדו מאתנו בחירי האומה וכששה מיליונים יהודים ויגדע בחרי אף כל קרן
 ישראל²⁶, כל זמן שהכותל המערבי היה בידינו והיה לנו מקום הקודש הזה, שיהודי היה יכול לשפוך
 שיחו בפני אביו שבשמים, עוד היה כוח להחזיק מעמד. אבל מה נוראה הסתרת פנים זו שהשיית
 הרחיק אותנו למען פניו, וכאילו אינו חפץ שוב בנו, ויאוי לבנים שגלו מעל שלחן אביהם²⁷, וכאותו בן
 המלך שמשוגל לסבול גם כשאביו מייסר אותו בכל מיני יסורים קשים ורעים, אבל בשעה שאביו
 המלך מגרש מעל היכל המלך על זה אינו יכול להתנחם ולהתחזק, והרגשנו באותה השעה כי אנו
 מתמוטטים מצער ויגון שנגרשנו מנגד עיניך²⁸. יאשרנו מה טוב חלקנו²⁹ בשעה הגדולה הזאת, ששוב
 האיר לנו הקבי"ה בחארת פנים וגילויים שלא זכה שום דור והוחזר לנו מקום מקדשנו, מקום שלא
 זזה שכינה משם. האושר והתענג הכי גדול שיהודי מרגיש בעולמו הוא בשעה שמרגיש בקרבת
 אלוקותו ית', וכמו"ד יואני קרבת אלקים לי טובי³⁰, והמקום המסוגל ביותר לזה הוא בכותל מערב, ו
 שיהודי מרגיש כי הוא עומד שם ינוכח פני ה' ושופך ליבו כמים נכחיו³¹, וכשאומר שם ברוך אתה וכי
 מרגיש משמעות מיוחדת בנוכחותו ית', שאם כי ימלאו כל הארץ כבודו³², אך שם המקום היחיד
 בעולם שלא זזה שכינה משם. ויאלו פינו מלא שירה כים אין אנו מספיקים וכיו"ב³³. ימאת ה' היתה
 זאת היא נפלאות בעינינו³⁴.

ג

ממאורעות ימים הגדולים האלו אנו צריכים לשמוע את קול ה' היוצא מהם הקורא לנו. כמו שאמר
 מרן אדמו"ר זי"ע³⁵ עה"י "ויקרא אל משה וידבר ה' אליו"³⁶, מה דכתיב ויקרא לשון נסתר, ולא כתיב
 מי הקורא, שמכל המאורעות העוברים על האדם בוקעת קריאה מהקבי"ה. פעם הוא ממאורעות של
 שמחה המרימים אותו ועל ידי זה שומע את דבר ה' הקורא אליו, ופעם הוא זה מיגון וצער המשבירים
 את רוחו, אשר מהם צריך לשמוע דבר ה' הקורא אליו. כל חיי האדם ומאורעותיו הם קריאה גדולה
 מאביו שבשמים. ואם בחיי הפרט הוא כן, כ"ש המאורע הכביר הזה, הנסים ונפלאות שעשה הקבי"ה
 אתנו, שהם קריאה גדולה מאביו שבשמים³⁷.

הגילוי הגדול מהארת פניו ית' הוא "כי פקד ה' את עמו"³⁸, ועלינו לעורר רחמים מרובים כי "אתה ה'
 החילות להראת לעבדך את גדלך ואת ירך החזקה אשר מי א' בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך
 וכנבורתך, אעברה נא ואראה את החר הטוב הזה והלבנוני"³⁹, היינו שיבנה לנו ביהמ"ק במהרה בימינו,
 כי עדיין שכינה בגלותא ועוד לא זכינו אפילו לאתחלתא דגאולה⁴⁰. כי מהו ענין גאולה, שהבריאה

שהבריאה כולה השקועה בחומרנות תזכה לגאולה יומלאה הארץ דעה את היי⁴¹, ינראהו עין בעין
 בשובו אל נוהו⁴², יונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו וגו'⁴³.

אמנם יחד עם זה עלינו להביט נכוחה במאורעות הכבירים שעברו עלינו זה עתה, וכל מה שעבר עלינו
 בדור האחרון החל מההשמדה הנוראה, וכל המאורעות הבלתי רגילים שעברו עלינו בכל התקופה
 האחרונה, שהכל מחייב התבוננות ומחשבה, כי אנו הולכים ומתקדמים לקראת הגאולה; וע"ד שפי
 רבותה"ק⁴⁴ לשון שאמרו הז"ל⁴⁵ יצפה לרגלי משיח. שלכאורה, לשון רגלי משיח אין להם ביאור, אלא
 מרומז שכמו דידוע כי בלידה רגילה מתחיל ללכת עם הראש, אבל כשקורה שמתחיל ללכת עם
 הרגלים זהו לידה מסוכנת, אבל יתכן שיצא גם מזה לידה - אותו דבר בביאת המשיח: כשלא זוכים,
 הכל הולך להיפך עם בחי רגלים, אבל יתכן שכל זה הוא רגלי משיח שאנו צריכים לצפות לזה, ועלינו
 להרעיש עולמות יאבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך עלינו והופע והינשא עלינו לעיני כל חיי⁴⁶.

ד

מאורעות הימים ותפקידו הקי בשעה זו יש לראות מרומז בפסוק יאתם ראיתם אשר עשיתי למצרים
 ואשא אתכם על כנפי נשרים, ואביא אתכם אלי, ועתה אם שמוע תשמעו בקולי⁴⁷. זכינו לראות הנס
 הראשון אשר עשה ה' למצרים לעינינו, וזכינו לראות הגילוי והארת פנים שקירב אותנו שאנו יכולים
 לבוא למקום השכינה בבחי יואביא אתכם אלי⁴⁸, וכל זה מחייב אותנו הרבה, כל זה קריאה גדולה
 מהקבי"ה יוהייתם לי סגולה⁴⁹, שנתקרב אליו בכל לבנו ובכל נפשנו.

והנה ידוע המאמר⁵⁰ מה דכתיב אחרי קבלת התורה יוכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת
 קול השופר וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק⁵¹. היינו, כי בשעה שנפתחו כל הזי רקיעים⁵² במעמד
 הנשגב וראו כי יאין עוד מלבדו⁵³, ושמעו את יקול אלוקים מדבר מתוך האשי⁵⁴, האנשים הפשוטים
 כל העם לא התבוננו אל העיקר רק שמו לב אל הקולות ואל הלפידים וגו', ועי"ז וירא העם וינועו

5.

ויעמדו ונשארו אחייכ שוב עומדים מרחוק. עייכ זהו עיקר העבודה בימים אלו להרגיש את העיקר ולהתבונן "מה הייא שואל מעמך" ⁵⁴ בשעה הגדולה הזאת, להתרומם ולהתעלה בתורתו ועבודתו ית, ויחד עם זה להתאמץ בתפלה לבקש שיגאלנו גאולה שלימה בניין ביהמ"ק, ויאור פניך עלינו אדון נשאי ⁵⁵. וכמו שאמר הרח"ק ממזריץ זי"ע ⁵⁶ עדי"מ, כי בשעה שאדם מגיע להיכל המלך ומבקש רשות כניסה אז השרים הנמצאים שם אומרים לו, שכל מה שהוא רוצה גם הם יכולים למלא מבוקשו ואין צריך להיכנס פנימה, אבל אם הוא טוען איני רוצה שום דבר רק לראות את פני המלך אזי מוכרחים לתת לו רשות כניסה.

אסור לנו להתפתות ולהשלים עם כל מה שבי"ה השגנו, רק תפילתנו כי רצונו לראות את מלכנו, ולבקש "מלך רחמן רחם עלינו וכי בנה ביתך כבתחילה וכונן מקדשך על מכוני" ⁵⁷, "ושם נעלה ונראה וכי" ⁵⁸, וכה יעזור הי בבייא.

